

Marica ČUNČIĆ
Staroslavenski institut u Zagrebu

UDK 930.27:808.101:003:349.1“14”
Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 31. XII. 2003.

Pergamentni omot nepoznate knjižice jedini je ostatak jednog rukopisnog glagoljskoga misala iz 15. stoljeća. Taj glagoljski odlomak je iz Nina, a čuva se u Arheološkom muzeju u Splitu. Ovdje se objavljuje u latiničkoj transliteraciji uz kodikološku, paleografsku, sadržajnu i jezičnu analizu s rječnikom svih pojava, te slikama inicijala, posebnih znakova, svih sačuvanih stranica, kao i nekoliko inicijala i oznaka glazbenih stanki iz Misala MR 180 i inicijala iz Ljubljanskog misala 162 a/2.

Ključne riječi: hrvatski glagoljski misal, Nin, Arheološki muzej u Splitu, XV. st., Zajedničko slavlje Blažene Djevice Marije, Zajedničko slavlje jednoga ili više ispovijedalaca, Slavlje posvete crkve, Vrbnik, Misal MR 180, Bartol Krbavac, Juraj Prenčić, Frane Bulić

List i pol pergamentnog rukopisnog glagoljskog misala služio je kao omot nepoznatoj knjizi. Danas se čuva u Arheološkom muzeju u Splitu u arhivskoj zbirci Glagolitica. Nabrajajući šest fragmenata misala i tri fragmenta brevijara koji se čuvaju u knjižnici Nadbiskupskog sjemeništa “Zmajević” u Zadru, Ivan Milčetić spominje “2 iz Nina”, ali ne kaže točno koji su. Malo dalje kaže da se “6. sastoji od 1 i po lista” i velika je vjerojatnost da je to odlomak koji se ovdje obrađuje. Kako je izgledao drugi odlomak iz Nina, može se samo pretpostaviti na temelju Milčetićeve usporedbe: “Fragmenti 5. i 6. imaju osobito lijepe inicijale, od kojih su neki zeleni.” Sudeći po tome, spomenuta dva fragmenta mogla bi biti istrgnuta iz istoga kodeksa i biti oba iz Nina. Milčetić navodi da su neki od svih fragmenata koje je našao u toj zadarskoj knjižnici bili vlasništvo prof. dr. L. Jelića, ali se iz toga ne može zaključiti je li i ovaj odlomak iz Jelićeve zbirke.¹ Ostaje otvoreno pitanje kada je i kako dospio u Split. Sa sigurnošću se može tvrditi da je iz Nina jer je don Frane Bulić napisao “Nin I” na njegovu desnom rubu (f. 1r, 25–26).² Zbog toga ću ga zvati Ninski odlomak (dalje u

¹ Ivan MILČETIĆ, Hrvatska glagoljska bibliografija, *Starine*, XXXIII, JAZU, Zagreb, 1911., str. 161–162, br. 115, pod br. 6.

² Zahvaljujem g. Arsenu Duplančiću iz Arheološkog muzeja u Splitu za podatak da je to rukopis don

tekstu, NO). Po Bulićevu rimskom broju I. moglo bi se zaključiti da je i slavnom arheologu bio poznat “Nin II”, tj. drugi ninski glagoljski odlomak, ali ta dva odlomka nisu više zajedno.

Kodikološki opis

Na f. 1v i f. 2r vidi se trag oštećenja koje je nastalo uporabom dvolista kao omota za knjižicu veličine 12 x 31 cm. Gornji rub je probušen u predjelu nutarnjega i vanjskoga ruba, što je vjerojatno učinjeno za vrijeme sekundarne funkcije pergamene kao uveza.

Dvolist nije potpun. Odrezano je pola jednoga lista po dužini i donji rub do teksta. Sadržajno je polovica lista poslije cijeloga. Na cijelom je listu Zajedničko slavlje ispovijedalaca, a na polovici lista je Zajedničko slavlje Blažene Djevice Marije i blagdan posvete crkve. Stoga list s cjelovitim tekstom označujem kao f. 1, a polovicu lista f. 2.³ Veličina prvoga lista iznosi 24,3 x 21,2 cm (sl. 3. i 4.) i tekst nije oštećen. Drugi je list nešto kraći, 23,9 x 10 cm (sl. 5. i 6.), zadnji redak je prerezan popola i nije čitljiv. F. 1r i f. 2v je dlakava strana kože. Ovaj pergamentni omot bio je lijep ures knjizi koju je zaštićivao jer je pergamena fina, bijela i čista.

Na prvom listu su dva stupca na svakoj stranici, a na drugom dva, po jedan na svakoj stranici. Ukupno dakle ima 6 stupaca.⁴ Stupac je velik 21 x 7 cm. Taj odnos visine i širine 1:3 odgovara kodikološkom pravilu koje se primjenjivalo u skriptorijima s tradicijom. Vanjski rub od 4,4 cm i nutarnji od 2,2 cm stoje u odnosu 2:1, što je također u skladu sa standardima dobrog skriptorija. Pretpostavimo da su gornji i donji rubovi također bili u kodikološki pravilnom odnosu 1:2. Gornji rub je oko 3 cm, a donji odrezani rub bio je vjerojatno dvostruko širi, znači oko 6 cm. Prema tome bi rekonstruirana veličina lista odnosno misala bila oko 30 x 21 cm; dakle, u odnosu po prilici 3:2, tj. širina lista je 2/3 visine, a kad se kodeks otvorio, cijeli je arak od dviju stranica bio u skladnom odnosu 3:4.

Na desnom rubu na 1r između 6. i 7. retka nepoznata je ruka olovkom napisala također *Nin*. Netko je rukom napisao na vrhu f. 1v: *misal*. Bivša knjižničarka knjižnice Arheološkog muzeja u Splitu Neda Anzulović dopisala je (označeno kurzivom): *ulomak misala 14–15 st.*⁵

Frane Bulića. On dobro pozna rukopis slavnog arheologa jer ga čita svaki dan.

³ U Hrvojevu misalu npr. Komunal ide ovim redom: Zajedničko slavlje apostola, Zajedničko slavlje mučenika, Zajedničko slavlje ispovijedalaca, Zajedničko slavlje djevica, mise na čast Presvetom Trojstvu, Duhu Svetom, Svetom Križu, Zajedničko slavlje Blažene Djevice Marije, mise za pokojne, mise na čast sv. Petru i Pavlu, razne molitve (na misama s raznim nakanama). B. GRABAR – A. NAZOR – M. PANTELIĆ, *Hrvatskoglagoljski misal Hrvoja Vukčića Hrvatinića, Transkripcija i komentar*, (ur. V. Štefanić), Zagreb, Ljubljana, Graz, 1973., str. 379–452.

⁴ U ovom radu je 6 stupaca označeno brojevima od 1 do 6.

⁵ Zahvaljujem g. Arsenu Duplančiću za taj podatak.

Misal iz kojega je ovaj odlomak uzet nije zastupljen u Berčićevoj zbirci odlomaka misala.⁶ Po svemu sudeći, ovdje se radi o još jednom izgubljenom glagoljskom rukopisnom misalu.

Paleografska analiza

Slova ustavne glagoljice su krasopisna, stisnuta, izdužena i nalaze se između dviju linija s iznimkama slova “g”, “h” i “c” koja *nekad* stidljivo prelaze donju liniju kao i slova “a”, “l”, “z” gornju. Brojne ligature (go, vo, ož, mo, ho, žd, vž, gd, pd, vd, gl, tv, tl, zl, tr, pr, br, vr, gr, da, ga, ud, út, pvl, gda, lûž, glû, zvr, tvo, vzl), ponajviše adekvatne horizontalne, ali ima i vertikalnih, datiraju rukopis u zlatno doba hrvatskoga glagolizma, točnije u 15. stoljeće bez obzira na to što slova tek stidljivo probijaju donju liniju. Karakteristično je pisanje “ot” pomoću malog znaka natpisanog slovu “o” (sl. 2. 3).

Inicijali izvedeni crvenom tintom ispunjeni su zelenom bojom. Tamnosmeđa slova i crveno-zeleni inicijali već u ta tri stupca predstavljaju lijep ukras. Uz oštećenje koje ima tamnosmeđu boju, jer je to bio hrbat uveza, ostalo je 12 rupa; dvije baš prolaze kroz najljepši inicijal “V” (f. 2r). To je veći inicijal s tri lista simetrično isprepletena, desni list je tamnosmečkaste boje, lijevi je ispunjen zelenom bojom, a srednji ima lijevu polovicu zelenu, a desnu smeđu. Inicijali su ukusno naslikani. Na f. 1r tri slična inicijala “V” stoje za početak evanđelja. Od drugih inicijala u NO nalazimo samo “P” (sl. 1. 8), veći dio inicijala “O” ili “U” (sl. 1. 6), i po svoj prilici dio inicijala “S” (sl. 1. 9).

Svi dobro vidljivi inicijali imaju izdužene vitice koje svojom elegancijom i preciznošću odaju dobroga iluminatora (sl. 1. 1–5). Takve se vitice pojavljuju i u Beramskom, Berlinskom i Ročkom misalu, kodeksima iz 15. st. koje je pisao Bartol Krbavac.⁷ To je gotsko-bolonjska škola koja je vladala Dalmacijom još u 14. st. Međutim, izgleda da Bartolove vitice nemaju spiralnih ukrasa,⁸ a vitice triju inicijala Ninskoga fragmenta (sl. 1. 4,5,6) isprekidane su spiralnim ornamentom. To bi mogla biti mlađa pojava. Marija Pantelić spominje uz Bartola još jednoga pisara: “Prema tome možemo Bartola iz Krbave smatrati najstarijim i najboljim do danas poznatim domaćim minijaturistom hrvatskih glagoljskih kodeksa krbavskog područja uz mlađega Jurja Prenčića iz okolice Nina.”⁹ Poznato je da se svećenik Juraj Prenčić 1455. godine

---

⁶ Svetlana VIALOVA, *Glagoljski fragmenti Ivana Berčića u Ruskoj nacionalnoj biblioteci*, Faksimili, HAZU, Staroslavenski institut, Ruska nacionalna biblioteka, Zagreb, 2000.

⁷ Marija PANTELIĆ, *Glagoljski kodeksi Bartola Krbavca, Radovi Staroslavenskog instituta*, 5, Zagreb, 1964., str. 59–60.

⁸ Npr. f. 183 ima 3 takva inicijala, a znak za početak mise je ukrašen točkama koje imitiraju čvorove, ne spiralu. Beramski misal, Ljubljana, NUK II C, 162 a/2. Fotografije knjižnice Staroslavenskog instituta, F 141.

⁹ Marija PANTELIĆ, *Glagoljski kodeksi*, str. 60.

obvezao da će napisati jedan staroslavenski misal.¹⁰ Može se postaviti pitanje je li NO ostatak misala koji je Juraj Prenčić napisao i ukrasio po uzoru na Bartola Krbavca. Godina 1455. određuje NO u sredinu 15. st., za razliku od Bartolovih kodeksa koji su iz prve polovice 15. st. Spiralni bi ukrasi mogli odgovarati više Prenčićeve vremenu.

Stanke u biblijskim čitanjima označene su stiliziranom crvenom okomicom (sl. 2. 1–2). Označila sam ih u transliteriranome tekstu dvjema kosim crtama. Stanka je pomagala kod pjevanja teksta. Početna su slova u rečenicama tih čitanja crvena te upozoravaju na stanku, a gdje je rečenica duža, stanaka je označena ovim znakom.

U daljnjem istraživanju može pomoći usporedba s Misalićem MR 180, vrbničkim kodeksom iz 15. st.¹¹ (dalje, MR) koji također ima spiralne elemente u viticama inicijala. Spiralni se ukras na viticama može naći u njegovom trećem dijelu od f. 23 do kraja, i to u velikom broju. Na listu 34 ima npr. 5 inicijala i 4 znaka za početak mise s ukrasom od spiralnih vitica, i tako na svim ostalim stranicama (sl. 7.). MR ima također mnogo inicijala s elementima trolista sa šiljatim srednjim listom od kojih se sastoji inicijal “V” u NO (usporedi sl. 1. 4 sa sl. 8.).

Spiralni ukras u znakovima za početak mise u NO (sl. 1. 7) nalazi se i u MR 180 samo što ti znakovi u NO stoje u obliku slova “D”, tj. okrenuti su ulijevo, dok su u MR, i u ostalim kodeksima, poput slova “C” okrenuti udesno.

Znakovi za stanku u pjevanju koje ima NO mogu se također naći i u MR (f. 31d–32b) u pjesmi “Vskr’sе H(҃ѣst)ъ s horugvoju” (f. 31d 2 i 10, 32a 7, 14, 21, te 32b 4, 10, 15, 20, 26), s dodatkom jednoga većeg znaka u obliku latiničkoga slova “S” s istom funkcijom (31d 13 i 17 i 23 i 28).

Pogrješkom izostavljen tekst u NO javlja se iznad prvoga stupca sa znakom “√”: “√ na ne možaše i viditi narod”. Taj se znak ponavlja na sredini 9. retka gdje ovaj dio teksta treba umetnuti. Isto tako je na gornjem rubu iznad trećega stupca oznaka “X” s tekstem: “X nad mnogimi te postavlu”¹² koji treba umetnuti na kraj 10. retka toga stupca gdje stoji znak “X”.

NO je mogao ukrasiti isti majstor iluminator koji je ukrasio i MR, tj. vrbnički Sakrifikal ili Misalić, za koji Milčetić kaže “više je nego vjerojatno, iz XV. vijeka”.¹³ Paleografska analiza također pokazuje da NO ne bi mogao biti stariji od 15. st.

---

¹⁰ Milan PRELOG, Iluminirani rukopisi, Hrvatska, *Enciklopedija Jugoslavije*, 4, Leksikografski zavod FNRJ, Zagreb, 1960., str. 349.

¹¹ Zagreb, Metropolitana, MR 180. Fotografije u knjižnici Staroslavenskog instituta, F 201. Spominje ga Štefanić kao Mali misal (Sakrifikal). Kaže da se “u Vrbniku nalazio do 1680. god. kada ga je vrbnički plovnik darovao popu Andriji Benkoviću iz Grižana.” Vjekoslav ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi otoka Krka*, JAZU, Zagreb, 1960., str. 431.

¹² Pravila transliteracije vidi dalje u bilj. 7.

¹³ Ivan MILČETIĆ, *Hrvatska glagoljska bibliografija*, JAZU, Zagreb, 1911., str. 8.

Sadržaj

List i pol uzeti su iz komunala misala, ali ne na istom mjestu jer ovaj dvolist nije bio iz sredine sveščića. Između sadržaja postoje praznine zbog listova koji nedostaju.

List koji je cijel, sadrži odlomak iz Zajedničkoga slavlja jednoga ili više ispovijedalaca – *Commune unius aut plurium confessorum*. Sastoji se od perikopa i antifona, te najava pojedinih čitanja. List počinje s drugim dijelom evanđelja koje govori o darovima ili talentima koje Bog daje vjernicima da ih razviju, a ne da ih zakopaju (Mt 25, 20–23). Drugo čitanje govori o potrebi budnosti jer se ne zna kada će Krist doći po drugi put (Lk 12, 35–40). Treće tumači potrebu čistoće nakane (Lk 11, 33–36), dok četvrto također govori o budnosti jer se ne zna kada će Bog zatražiti račun od pojedinaca. Peto čitanje je opet o talentima, ali evanđelist Luka opširnije od evanđelista Mateja opisuje koliko je tko talenata dobio i kako ih je umnožio (Lk 19, 12–26). Sva čitanja potiču na nasljedovanje svetih ispovijedalaca, svetih muževa i žena, koji su bili budni i darove Božje umnožili svojim trudom i mnogim dobrim djelima.

1, 1–11	Mt 25, 20–23
1, 11–2, 1	e(van)j(eli)ê ot luki – Lk 12, 35–40
2, 2–16	ot luki – Lk 11, 33–36
2, 17–29	ot marka – Mk 13, 33–37
2, 29 – 6, 10	ot luki – Lk 19, 12–26
4, 10–11	e(van)j(eli)ê – Mt 19, 27 ¹⁴
4, 12–15	Pês(нь) – Ps 89, 21–22
4, 15–17	Pês(нь) – Ps 89, 25
4, 17–19	Pês(нь) – Ps 92, 13
4, 19–23	Pês(нь) – Ps 21, 2–3
4, 23–26	Po br(a)š(ьньci) Pês(нь) – Mt 24, 46–47
4, 26–30	Pês(нь) – Mt 24, 20–21

Polovica lista istrgnuta je iz “Zajedničkog slavlja blažene Djevice Marije” – *Commune festorum beatae Mariae Virginis*. Stupac počinje tekstem popričesne molitve na misi prije, a zatim slijedi misa na čast Blažene Djevice Marije od Uskrsa do Duhova (5, 8–26) i od Duhova do Došašća (5, 26–29):

5, 1–2	Pês(нь) (usp. Lk 11, 27)
5, 2–7	Po br(a)š(ьньci) or(a)c(i)ê
5, 8	ot paske do p(e)t(i)kostь činь b(la)ž(e)ne d(ê)vi m(a)rie.
5, 9–10	Pês(нь), s(ti)h(ь), or(a)c(i)ê ep(isto)l(i)ê (Mudr 24, 9)
5, 11–12	Pês(нь) (usp. Iz 11, 1)

---

¹⁴ S uputom da se cijela perikopa Mt 19, 27–29, traži u Zajedničkom slavlju jednoga ili više apostola.

- 5, 12–21   **ot iv(a)na** (Iv 19, 25–27)
5, 21–25   **P(ь)s(alьmь), n(a)d(ь prinosi),**
5, 25   **P(ь)s(alьmь)** (usp. Lk 11,27)
5, 26   **Po br(a)š(ьnъci)**
5, 26–27   **ot p(e)t(i)kostь do priš(a)stva činь s(ve)te m(a)rie**
5, 28–29   **Pês(nь), s(ti)h(ь), or(a)c(iê), Pês(nь)**

Dva stupca nedostaju, a na sačuvanom sljedećem stupcu nastavlja se proslava blagdana posvete crkve – *Commune dedicationis ecclesiae* s poznatom perikopom o cariniku Zakeju. Krista je dirnulo to što se Zakej popeo na stablo da ga vidi, pa mu je rekao da siđe jer želi posjetiti njegovu kuću. Zakeja je Kristov posjet promijenio. Odlučio je dati pola svojega imanja siromasima i vratiti četverostruko svima koje je zakinuo kao carinik. Ovaj se odlomak stoga čita na spomen posvete crkve da bi se vjernici podsjetili da su hram Božji i da ih Bog poziva kao Zakeja da siđu u svoju nutrinu jer želi boraviti u njima. Kristov je dolazak u Zakejevu kuću simbol Kristove prisutnosti u čovjeku, u crkvi kao zgradi i u Crkvi kao Tijelu Kristovu (Lk 19,1–10).

- 6, 1–3   **Pês(nь)**
6, 3–28   **e(van)j(eli)ê ot luki** (Lk 19,1–10)
6, 28–29   **Pês(nь)**

*Jezik*¹⁵

Jezik je hrvatski crkvenoslavenski. Hrvatska vokalizacija je provedena u većini pojava: “prišad” (1,19 i 4,1),¹⁶ “tamnie” (2, 15), “tamno” (2, 10), “žazlь” (5, 11), “sazdat(e)la” (5, 23), jaka čakavska vokalizacija prisutna je u riječima “zali” (3, 27), “vazmite” (4, 3), “vazmet” se” (4, 9), ali ima i zamjena “a” poluglasom: “časa” (5, 20) ali “čьsь” (2, 1). Zanimljiv je primjer “Na nь” (2, 5) koji bi trebao glasiti obrnuto: “Nь na svič’nacê.” To pokazuje da pisar nije razlikovao poluglas od “a”. Sekundarna vokalizacija se nalazi u riječi “kedarь” (4, 18).

Refleks jata je ekavski i ikavski. Ekavizmi: “telu” (2, 7), “telo” (2, 8), “prosvetit se” (2, 16), “verni”, “veranь” (6, 29); prefiks “pre-” bez iznimke: “prepoêšana” (1, 13), “prepoêšet” se” (1, 21), “predalь” (4, 27), “prebudeši” (5, 24), “pred’tekь” (6, 10). Ikavizmi: “svič’nacê” (2, 5), “viste” (2, 19), “vis’tê” (2, 24), “grîš’nu” (6, 19). Jat se pravilno piše u riječi: “vidêť” (2, 6) i hiperkorektno (zamjena izvornoga “e” jatom) u riječima: “pêtesi” (2, 26), “vzlêzê” (6, 10) “imêniemь” (4, 25–26), ali “imeniê” (6, 21), “imenemь” (6, 5–6). U ovom se zadnjem primjeru vidi kolebanje koje je prisutno i drugdje: “čreva” (1, 26), “črêva” (5, 1), “mêstê” (2, 4) “mestu” (6, 13).

¹⁵ Transliteracija teksta provedena je na sljedeći način: Y = ê, Q = ь, J = ê, J = j, X = û, apostrof je prenesen apostrofom. Oznaka za glazbenu stanku //.

¹⁶ Prvi broj je broj stupca od 1 do 6, a drugi broj označuje redak.

Na mjestu prednjega nazala “ǣ” iza “j” stoji jat koji se čita “ja”: “priēmȳi” (1, 6), “priēmȳ” (3, 10), “priēmše” (5, 3), “priēm’she” (5, 26), “priēti” (3, 2), “priēt” (5, 21 i 6, 17).

Skupina “žd” ponaša se kao da je palatalna pa poslije nje ne stoji “u”, nego “û”: “osuzdû” (3, 26).

Participi su s padežnim promjenama: “priēmȳi”¹⁷ (1, 6) u nom. sg. ili u nom. pl.: “goruče” (1, 14), “tvoreče” (1, 24), “vidêvše” (6, 18), “g(lago)lûče” (6, 19). Čuva se dakle nastavak “-e” u nominativu množine, a to znači da se deklinacija participia nije u tome izjednačila s deklinacijom pridjeva. Zanimljiva je participska konstrukcija s imperativom u rečenici: “êk(o) o malê bē vêranъ **budi** oblastъ **imêe** nad .i. gradi” (3, 17).

U primjeru “i isp(o)vêm’ se **im(e)ni** tvoemu” zastupljena je n-osnova, a u primjeru “na tvrdê **kamenê**” nalazimo glavnu promjenu.

Stara r-promjena lijepo se vidi u nominativu, genitivu i akuzativu iz odlomka Svetoga pisma gdje se opisuju zadnji trenuci Kristove agonije na križu. Na početku se teksta nabraja tko je sve stajao pod križem: “**mati** ego i sestra **mat(e)re** ego M(a)riê klêopova i m(a)riê magdalena I(su)s(ъ) že vidêvъ **mat(e)rb** i uč(e)nika stoeča eg(o)že lûblaše r(e)če **mat(e)ri** svoei: ženo se s(i)nъ tvoi I abie k uč(e)niku r(e)če Se **mati** tvoê” (5, 14–20).

Zanimljiva je pojava nedostatka živosti u riječi “sin” gdje je akuzativ jednak nominativu u rečenici popričesne molitve: “Blažena utroba Djevice Marije koja je nosila Sina vječnoga Oca” – “b(la)ž(e)na črêva d(ê)vi m(a)rie êže nosiše vêčnago o(ъ)ca s(i)nъ” (5, 1–2). To upućuje da se “s(i)nъ” još sklanja po u-osnovama. Zanimljiva je i pojava genitivno-akuzativnoga sinkretizma u množini pridjeva: “obrečety vi spečihъ” (2, 28). Javlja se mlađi oblik imperativa “dai” (5, 4) i “podai” (5, 29), a ne stari sa skupinom “žd”.

Iako nema niti jedne riječi ovoga odlomka koja nije zastupljena u materijalu za “Rječnik crkvenoslavenskog jezika hrvatske redakcije”¹⁸, od leksikalnih zanimljivosti ipak navodim: “spudomъ” (2, 5), imenicu “kuplû” (3, 5 i 3, 12) i “drêvo sukomor’noe” (6, 10–11).¹⁹

---

¹⁷ Tu se poluglasom bilježi “j”. Milan MIHALJEVIĆ, O glasu *j* i načinima njegova bilježenja u tekstovima hrvatske redakcije crkvenoslavenskog jezika, *Slovo*, 36, Zagreb, 1986., str. 134–135.

¹⁸ *Rječnik crkvenoslavenskog jezika hrvatske redakcije*, I. sv., A-Vrêdъ, Staroslavenski institut, Zagreb, 2000. Zahvaljujem mr. sc. Ivani Mulc za uvid u još neobjavljeni građu toga *Rječnika*.

¹⁹ Zahvaljujem dr. sc. Milanu Mihaljeviću za analizu jezika ovoga odlomka.

TRANSLITERACIJA TEKSTA NA LATINICU²⁰

1. s t u p a c

Zajedničko slavlje jednoga ili više ispovijedalaca
Commune unius aut plurium confessorum

x nad mnogimi te postavlj²¹

1. i se druguû .d. priobrêť imi.
2. Reče že emu g(ospod)ь ego Ei rabe dobr
3. i vêr'ni // êk(o) o malê bê vêran'
4. nad mnogimi te postavljû. V'ni
5. di v radost' g(ospod)a svojego. Prist
6. upi že priêmьi .b. talan'ta i
7. r(e)če G(ospod)i .b. talanta mi esi pre
8. daľ. // i se drugaê .b. priobrêť
9. ima. I r(e)če emu g(ospod)ь ego. Ei dobri ra
10. be i ver'ni // êk(o) o malê bê vêran'
11. V'nidi v radostь g(ospodar)a svojego.²² (evan)ġ(elie)
12. V(ь o)no vr(ê)me r(eče) i(susь) u(čenikom) svojim' bu o(t) l(u)ki²³
13. dite črêsla v(a)ša prepo
14. êsana i s(vê)t(i)lnici v(a)ši goruče.
15. v rukahь v(a)šiň. I vi podob'ni č(lovê)ko
16. мь čaûčimь g(ospod)a svojego. // kogda v
17. zvratit' se ot braka Da egda prid
18. etь i tl'knetь abie otvrzut' e
19. mu B(la)ž(e)ni rabi ti // eže prišad'
20. g(ospod)ь obrečêť bdeče. Am(e)нь g(lago)lû v(a)m
21. êk(o) prepoêšet' se i posadit' e. // i m
22. inuь poslužitь imь I ače v'd
23. ruguû ili tretuû stražu
24. pridetь. i obrečêť e tako tvoreče B(la)ž(e)n
25. i sut' rabi ti Se že vidit
26. e êk(o) ače bi vidêľь g(ospod)ь hrama

---

²⁰ Pravila transliteracije navedena su u bilj. 15.

²¹ Pisarska bilješka uz deseti redak na kraju kojega stoji oznaka X. Taj redak je zabunom izostavljen i zato naknadno stavljen na vrh stranice.

²² Mt 25, 20–23.

²³ Lk 12, 35–40.

27. v kuû stražu tatъ pridetъ
28. B'dil' bi ubo. i ne bi ostavil'
29. pod'kopaei (sic) hrama svojego. Segoe
30. r(a)di i vi budete gotovi v'

2. s t u p a c

1. n(e)že čъsъ ne mnite // egda s(i)нъ č(lověč)ski pridetъ.
2. **V(ъ o)no vr(ê)me r(eče) i(susъ) u(čenikomъ) svoimъ o(t) l(u)ki²⁴**
3. niktože vžigaetъ s(vê)t(i)lnika
4. i v skrov'nê mêtê polagaetъ i.
5. ni pod' spudomъ. // Na нъ svič'nacê d
6. a vhodêčei s(vê)tъ vidêtъ S(vê)ti
7. l'nikъ telu tvoemu // e(stъ) oko tvoe Aê
8. e oko tvoe čisto budet' vse t
9. elo tvoe s(vê)tlo budetъ Aêe li l
10. ukavo budetъ oče i t(e)lo tvoe t
11. amno budetъ Blûdi ubo da ne s(vê)tъ.
12. iže v t(e)bê e(stъ) // t'ma budetъ Aêe
13. li ubo t(e)lo tvoe vse s(vê)tlo b
14. udetъ // ne imuče nikoe že čest
15. i tamnie // vse s(vê)tlo budetъ.
16. I êk(o)že s(vê)t(i)lnikъ ml'nie prosvetit se
17. **V(ъ o)no vr(ê)me r(eče) i(susъ) u(čenikomъ) sv(oimъ) Blûd ot marka²⁵**
18. ite se ubo i b'dite. i m(o)l(i)te se
19. ne viste bo kogda vr(ê)me budet'
20. êk(o)že bo č(lovê)къ othode daleko. osta
21. vitъ domъ svoi. I dastъ vlast'
22. rabomъ svoimъ kogoždo dêla i
23. vrataru p(o)vlê da bditъ. Bdi
24. te ubo ne vis'te bo kogda g(ospod)ъ pr
25. idetъ vъ večerъ ili v' poluno
26. êi ili o pêtеси poučemtъ. ili
27. sûtra. da egda naglo pridet' o
28. brečetъ vi spečihъ. Eže ubo v(a)m'
29. g(lago)lû to vsimъ g(lago)lû b'dite **ot l(u)ki²⁶**
30. **V(ъ o)no vr(ê)me r(eče) i(susъ) u(čenikomъ) sv(oimъ) č(lovê)къ etetъ**

---

²⁴ Lk 11, 33–36.

²⁵ Mk 13, 33–37.

²⁶ Lk 19, 12–26.

3. s t u p a c

1. dobra roda otide na stranu dale
2. čnuû priêti sebê c(êsa)rstvo i v'
3. zvratiti se Prizvav že .i. rabъ
4. svoiъ da imъ .i. manasъ. I r(e)če i
5. mъ Kuplû dêite // doide že prid
6. u. Graždane že ego nenavidê
7. hu // i poslaše vslêdъ ego g(lago)lû
8. će ne hočemъ semu da c(êsa)rstvuetъ
9. nad' nami I b(i)si egda v'zvrati se
10. priêmъ c(êsa)rstvie R(e)če da prigla
11. setъ emu rabi // imže da srebro
12. svoe da uvêstъ kaku kuplû s'
13. [utъ stvorili. P]ride že prvi
14. [g(lago)le manasъ tvoê pridêla]²⁷
15. .i. manasъ i r(e)če emu Ei dobri ra
16. be. êk(o) o malê bê vêranъ budi
17. oblastъ imêe nad .i. gradi
18. I drugi pride g(lago)le G(ospod)i manasъ
19. tvoê pridêla .d. manasъ. R(e)če t
20. o i tomu I ti budi nadъ petiû
21. gradi. I drugi pride g(lago)le g(ospod)i m
22. anasъ tvoê ûže imêhъ polože
23. nu v obrusê Boêh se bo t(e)bê êk(o)
24. č(lovê)къ êгъ esi. vzeleşi eg(o)že ne
25. položi // i ž(a)neši eg(o)že ne siê //
26. g(lago)la emu ot ustъ tvoihъ osužd
27. û te zali rabe Vidêaše êk(o)
28. č(lovê)къ êгъ esamъ i vzimae eg(o)že ne
29. položihъ // i ž(a)ne eg(o)že ne siêh
30. [počt]o ne dalъ esi srebra moego

4. s t u p a c

1. tržnikomъ. I az' prišadъ stez
2. al bimъ moe s lih'vou I prist
3. oečimъ rabomъ r(e)če Vazmite
4. ot nego manasъ // i dadite imuču

---

²⁷ Rekonstrukcija nečitljivoga teksta: Hrvojev misal, str. 411.

5. mu .ī. manasъ. I rêše emu // g(ospod)i im
6. atъ .ī. manasъ G(lago)lû že v(a)mъ êk(o) v
7. s(a)komu imučumu dast' se // i i
8. zbudetъ emu A ot neimučago
9. i eže mnit'se imêe vazmet'
10. se ot nego **E(van)j(eli)e** Se mi iže osta
11. vihomъ v'sa **Iči v' opčini ap(usto)lъ**
12. **Pês(нъ)** Obrêtъ d(a)v(i)da raba moego olêe
13. [mъ pomazahъ i ruka bo moê]
14. pomožetъ emu i miš'ca moê ukrêp
15. itъ i. **Pês(нъ)**. Istina moê i m(i)l(o)stъ moê
16. š nimъ e(stъ). i vъ ime moe v'zneset'se
17. rogъ ego **Pês(нъ)**. Prav(ъ)d(ъ)nikъ êk(o) i palm
18. a procvatetъ. i êk(o) kedarъ liv
19. an'ski umnožit' se **Pês(нъ)**. Siloû
20. tvoeû g(ospod)i v'zveselit' se pr(a)v(ъ)d(ъ)nikъ. //
21. i o s(ъ)p(a)seni tvoemъ vzraduet' se ze
22. lo. // želanie srca ego dalъ emu
23. esi. **Po br(a)š(ъncy) Pês(нъ)** b(la)ž(e)нъ rabъ ta eg(o)že
24. prišadъ g(ospod)ъ ego obrêcetъ bdêça.
25. am(e)нъ g(lago)lû v(a)mъ // êk(o) nadъ vsêm' imêni
26. емъ svoimъ postavitъ ego. **Pês(нъ)**. g(ospod)i
27. .d. talanat' mi esi predalъ i s
28. e druguû .d. priobrêtъ imi. // Ei do
29. bri rabe i verni // êk(o) o malê bê ve
30. ranъ nad' mnogimi te postavlû

5. s t u p a c

Zajedničko slavlje Blažene Djevice Marije
Commune festorum Beate Mariae Virginis

1. miru **Pês(нъ)** b(la)ž(e)na črêva d(ê)vi m(a)rie êž
2. e nosiše vêcnago o(tъ)ca s(i)нъ **Po br(a)š(ъncy) or(a)c(iê)**
3. Priêmše g(ospod)i v(ê)čn(a)go s(ъ)p(a)seniê po
4. močъ dai m(o)l(imъ) te da b(la)ž(e)nie m(a)rie v
5. inu d(ê)vi pomoč' mi zaštititiši n(a)sъ
6. v neže čъstъ sie tvoemu v'zda
7. homъ veličъstviû g(ospodo)mъ **ot paske**
8. **do p(e)t(i)kostъ činъ b(la)ž(e)ne d(ê)vi m(a)rie.**

9. **Pês(нь)** S(ь)p(ь)si s(ve)ta ro(d)i(v')š(iê)²⁸ **s(ti)h(ь)** dêvo b(ogo)r(odi)c(e)
10. **or(a)c(iê)** podai n(a)mъ ra(bomъ) **ep(isto)l(i)ê** ot začela
11. **Pês(нь)** A(lelu)ê a(lelu)ê žazlъ eisêovъ a(lelu)ê
12. zdrava m(a)ri(e) **k(o)n(ь)c(ь)** v ž(e)n(a)h' A(lelu)ê **ot Iv(a)na**²⁹
13. V[(ь o)no vr(ê)me stoêhu pri križ]
14. i i(su)sovi mati ego i ses
15. tra mat(e)re ego M(a)riê klê
16. opova // i m(a)riê magdalena I(su)s(ь) ž
17. e vidêvъ mat(e)гъ i uč(e)nika stoeê
18. a eg(o)že lûblaše // r(e)če mat(e)ri svoei:
19. ženo se s(i)нь tvoi I abie k uč(e)niku
20. r(e)če Se mati tvoê. I ot toga časa
21. priêt' û uč(e)nikъ ta // v svoê si **P(ь)s(alъmъ)**
22. B(la)ž(e)na esi d(ê)vo m(a)rie // êže nosila es
23. i sazdat(e)la vsêhъ i rodila esi
24. iže te stvori. i v v(ê)ki prebudeši d(ê)v
25. oû a(lelu)ê **n(a)d(ь prinosi)** Tvoim' ni m(o)l(imъ) te **P(ь)s(alъmъ)** B(la)ž(e)na
26. čreva **Po br(a)š(ьncy)** Priêm'se g(ospod)i **ot p(e)t(i)kos**
27. **тъ do priš(a)stva činъ s(ve)te m(a)rie**
28. **Pês(нь)** S(ь)p(ь)si s(ve)t(a) **S(ti)h(ь)** Dêvo b(ogo)r(odi)ce eg(o) **or(a)c(iê)**
29. Podai n(a)mъ **ep(isto)liê** ot začela i **Pês(нь)**
30. [...]

6. s t u p a c

Zajedničko slavlje posvete crkve
Commune dedicationis ecclesiae

√ *na ne možaše i viditi narodъ*³⁰

1. têi³¹ tvoei. i isp(o)vêm' se im(e)ni tvoemu
2. a(lelu)ê Dobro osnovanъ je domъ g(ospodъ)нь na tvr
3. dê kamenê a(le)luê **e(van)j(eli)ê ot luki**³²
4. V(ь o)no vrême Všađъ I(su)sъ proho
5. êše vъ erisê I se mužъ i

²⁸ Službi išči više ot roistva (Hrvojev misal, str. 423, stupac a).

²⁹ Iv 19, 25–27.

³⁰ Pisar je naknadno umetnuo taj tekst u 9. redak označivši mjesto umetanja oznakom √.

³¹ To je drugi dio riječi "svetêi". Hrvojev misal, str. 426, d24.

³² Crvenom je bojom napisano matêê, a običnom tintom ispravljeno: luki. To je odlomak iz Lk 19, 1–10.

6. menemъ zak'hêi. // i ta bê
7. starêi mitarêmъ. // i ta
8. bê bogatъ. I iskaše vidêti I
9. (su)sa kto e(стъ).³³ êk(o) telomъ malъ bê. //
10. I pred'tekъ vzlêzê na drêvo s
11. ukomor'noe // da vidit' // êk(o) tud
12. ê hodêaše minuti. Egda že pri
13. de k mestu // vzrêv že I(su)съ vidê
14. i. i r(e)če k' nemu Zak'hêu prospêša
15. e se snidi. // êk(o) d(ъ)нъсъ v' domu tvo
16. емъ podobает' mi biti. I prospê
17. šae se snide. // i radue se priêt' i
18. v' domъ svoi. Vidêvše že vsi
19. iûdêi r'p'tahu g(lago)lûče êk(o) къ griš'nu
20. mužu vnide Stav že zak'hê
21. i i r(e)če къ i(su)su G(ospod)i polъ imeniê moego
22. datъ ničimъ. // i ače esmъ kogo čimъ
23. obêdilъ. // v'z'vraçu emu čet'veri
24. ceû R(e)če že k nemu I(su)съ Êk(o) d(ъ)нъсъ
25. s(ъ)p(a)senie domu semu b(i)si. zane i
26. ta bê s(i)нъ avraamlъ Pride bo s(i)нъ
27. č(loveč)ski vziskati. i s'pasti pog
28. ib'sago. **Pêš(нъ)** G(ospod)i b(ož)e v nezlobê srca m
29. oego veselъ prinose vsa. i lûdi tv
- [.....]

---

³³ Ovdje je pisar označio mjesto znakom √ za umetanje rečenice koju je na vrhu stupca naknadno upisao.

RJEČNIK SVIH POJAVNICA U NINSKOM ODLOMKU
GLAGOLJSKOGA MISALA
(*broj označuje redni broj stupca*)

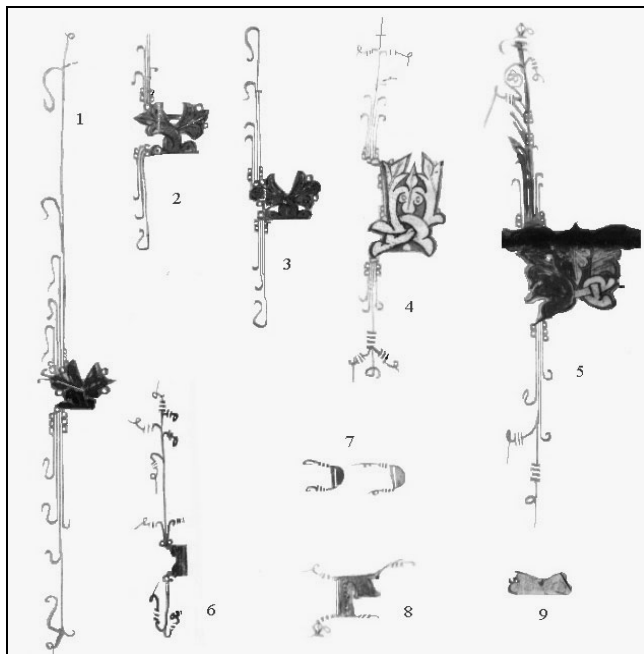
evan)j(elie), 1	bi, 1	d(ê)voû, 5	Ei interj., 3, 4
(o)no, 1, 2	bimъ, 4	d(ь)ньсъ, 6	eisěovъ, 5
.b. num., 1	biti, 6	da, 2, 3, 5, 6	êk(o), 1, 3, 4, 6
.d. num., 3, 4	Blûdi, 2	Da, 1	Êk(o), 6
.d.num., 1	blûdite se, 2	da verb., 3	êk(o)že, 2
.i. num., 3, 4	bo, 2, 3, 6	dadite, 4	emu, 1, 3, 4, 6
[počt]o, 3	Boêh se, 3	dai, 5	ep(isto)l(i)ê, 5
A conj., 4	bogatъ, 6	dalečnuû, 3	ep(isto)liê, 5
a(le)luê, 6	br(a)š(ьньси), 4,	daleko, 2	erisê, 6
a(lelu)ê, 5, 6	5	dalъ, 3, 4	êrъ, 3
A(lelu)ê, 5	braka, 1	damъ, 6	esamъ, 3
abie, 1, 5	budet', 2	dast', 4	esi, 1, 3, 4, 5
açe, 1, 6	budetъ, 2	dastъ, 2	esmъ, 6
Açe, 2	budi, 3	dêite, 3	eterъ, 2
am(e)нь, 4	budite, 1	dêla, 2	eže, 1, 4, 5
Am(e)нь, 1	c(êsa)rstvie, 3	dêvo, 5	Eže, 2
ap(usto)лъ, 4	c(êsa)rstvo, 3	Dêvo, 5	êže, 5
avraamlъ, 6	c(êsa)rstvuetъ,	do, 5	g(lago)la, 3
az', 4	3	dobra, 3	g(lago)le, 3
b(i)si, 3, 6	č(lovê)kom, 1	dobri, 1, 3, 4	g(lago)lû, 1, 2,
b(la)ž(e)na, 5	č(lovê)къ, 2, 3	Dobro, 6	4
B(la)ž(e)na, 5	č(loveč)ski, 6	doide, 3	G(lago)lû, 4
b(la)ž(e)ne, 5	č(lovêč)ski, 2	domu, 6	g(lago)lûče, 3,
b(la)ž(e)ni, 1	časa, 5	domъ, 2, 6	6
b(la)ž(e)nie, 5	čaûčimъ, 1	drêvo, 6	g(ospod)a, 1
b(la)ž(e)нь, 4	česti, 2	drugaja, 1	g(ospod)i, 1, 4,
b(ogo)r(odi)c(e),	čet'vericeû, 6	drugî, 3	5
5	čimъ, 6	drugû, 1, 4	G(ospod)i, 3, 6
b(ogo)r(odi)ce,	činъ, 5	e pron., 1	g(ospod)i m, 3
5	čisto, 2	e(stъ), 2, 4, 6	g(ospod)ъ, 2, 4
b(ož)e, 6	črêsla, 1	E(van)j(eli)e, 4	g(ospod)ъ, 1
B'dil', 1	čreva, 5	e(van)j(eli)ê, 6	g(ospodo)мъ, 5
b'dite, 2	črêva, 5	eg(o), 5	g(ospodъ)нь, 6
bdêça, 4	čъstъ, 5	eg(o)že, 3, 4, 5	goruče, 1
bdeče, 1	čъсъ, 2	egda, 1, 2, 3	gotovi, 1
bdite, 2	d(a)v(i)da, 4	Egda, 6	gradi, 3
bditъ, 2	d(ê)vi, 5	ego, 1, 3, 4, 5	Graždane, 3
bê, 1, 3, 4, 6	d(ê)vo, 5	Ei, 1	griš'nu, 6

hoćemь, 3	k', 6	miš'ca, 4	o(т)ca, 5
hodêaše, 6	kaku, 3	mitarêmь, 6	o)no, 2, 6
hrama, 1	kamenê, 6	ml'nie, 2	obêdily, 6
i, 1, 2, 3, 4, 5, 6	kedarь, 4	mnit'se, 4	oblastь, 3
I, 2, 3, 4, 5, 6	klêopova, 5	mnite, 2	obreçet, 1
i conj., 1, 2, 3,	kogda, 1, 2	mnogimi, 1, 4	obreçet', 1
4, 5, 6	kogo, 6	moe, 4	obreçetь, 2
I conj., 1, 2, 3,	kogoždo, 2	moê, 4	obrêçetь, 4
4, 5, 6	križlj, 5	moego, 3, 4, 6	Obrêтъ, 4
i pron., 2, 4, 6	kto, 6	možaše, 6	obrusê, 3
I(su)s(ь), 5	kuplû, 3	mužu, 6	oče, 2
I(su)sa, 6	Kuplû, 3	mužь, 6	oko, 2
i(su)sovi, 5	kuû, 1	n(a)d(ь, 5	olêe[мь, 4
i(su)su, 6	къ, 6	n(a)mь, 5	opčini, 4
I(su)sъ, 6	I(u)ki , 1, 2	n(a)sъ, 5	or(a)c(iê), 5
i(susъ), 1, 2	li, 2	n(e)že, 2	osnovanь, 6
Iči , 4	lih'voû, 4	Na conj., 2	ostavihomь, 4
ili, 1, 2	livan'ski, 4	na conj., 6	ostavil', 1
im(e)ni, 6	lûblaše, 5	na praep., 3, 6	ostavitь, 2
ima, 1	lûdi, 6	nad, 1, 3	osuždû, 3
imatъ, 4	lukavo, 2	nad', 3, 4	ot , 1, 2, 3, 4, 5,
ime, 4	luki, 6	nadь, 3, 4	6
imêe, 3, 4	m(a)ri(e), 5	naglo, 2	othode, 2
imêhь, 3	m(a)rie, 5	nami, 3	otide, 3
imenemь, 6	m(a)riê, 5	narodь, 6	otvrzut', 1
imeniê, 6	M(a)riê, 5	ne, 1, 2, 3, 6	p(e)t(i)kostь, 5
imêniemь, 4	m(i)l(o)stь, 4	nego, 4	p(e)t(i)kostь, 5
imi, 1, 4	m(o)l(i)te se, 2	neimuçago, 4	p(o)vlê, 2
imuçe, 2	m(o)l(imь), 5	nemu, 6	P(ь)s(alьmь, 5
imuçumu, 4	magdalena, 5	nenavidêhu, 3	P(ь)s(alьmь), 5
imže, 3	malê, 1, 3, 4	neže, 5	P]ride, 3
imь, 3	malь, 6	nezlobê, 6	palma, 4
imь, 1	manasь, 3, 4	ni, 2, 5	paske, 5
iskaše, 6	marka, 2	niçimь, 6	Pês(нь, 4
isp(o)vêm', 6	mat(e)re, 5	nikoe, 2	Pês(нь), 5
Istina, 4	mat(e)ri, 5	niktože, 2	Pês(нь) , 4, 5, 6
iûdêi, 6	mat(e)рь, 5	nimь, 4	pêtesi, 2
Iv(a)na, 5	mati, 5	nosila, 5	petiû, 3
izbudetъ, 4	mêstê, 2	nosiše, 5	Po , 4, 5
iže, 2, 4, 5	mestu, 6	нь praep., 2	pod', 2
je, 6	mi, 1, 4, 6	o, 3, 4	pod'kopaei, 1
k, 5, 6	minuti, 6	o praep., 1, 2, 4	podai, 5
k(o)n(ь)c(ь), 5	minuvь, 1	o(t), 2	Podai, 5

<p> podob'ni, 1 podobaeť, 6 pogib'šago, 6 polagaetъ, 2 položenu, 3 položi, 3 položihъ, 3 polunoči, 2 polъ, 6 pomoč'mi, 5 pomočъ, 5 pomožetъ, 4 posadit', 1 poslaše, 3 poslužitъ, 1 pospěšae, 6 pospěšae se, 6 postavitъ, 4 postavlû, 1 poučemъ, 2 pr(a)v(ъ)d(ъ)nikъ, 4 Prav(ъ)d(ъ)nikъ, 4 prebudeši, 5 pred'tekъ, 6 predalъ, 4 predalъ, 1 prepočšana, 1 prepočšet' se, 1 pride, 3, 6 Pride, 6 pridêla, 3 pridet', 2 pridetъ, 2 pridetъ, 1, 2 pridu, 3 Priêm'se, 5 Priêm'se, 5 priêmъ, 1 priêmъ, 3 priêt', 5, 6 priêti, 3 </p>	<p> prietъ, 1 priglasetъ, 3 prinose, 6 priobrêтъ, 4 priobrêтъ, 1 priš(a)stva, 5 prišad', 1 prišadъ, 4 pristoečimъ, 4 Pristupi, 1 Prizvav, 3 procvatetъ, 4 prohoêše, 6 prosvetit se, 2 prvi, 3 r(a)di, 1 r(e)če, 1, 3, 4, 5, 6 R(e)če, 3, 6 r(e)če, 1, 2 r'p'tahu, 6 ra(bomъ), 5 raba, 4 rabe, 1, 3, 4 rabi, 1, 3 rabomъ, 2, 4 rabъ, 3, 4 radost', 1 radostъ, 1 radue se, 6 Reče, 1 rêše, 4 ro(d)i(v)š(iê), 5 roda, 3 rodila, 5 rogъ, 4 rukahъ, 1 s, 4 š praep., 4 s(i)нъ, 5, 6 s(i)нъ, 2 s(ti)h(ъ), 5 S(ti)h(ъ), 5 </p>	<p> s(ve)t(a), 5 s(vê)t(i)lnici, 1 s(vê)t(i)lnika, 2 s(vê)t(i)lnikъ, 2 s(ve)ta, 5 s(ve)te, 5 S(vê)til'nikъ, 2 s(vê)tlo, 2 s(vê)тъ, 2 s(ъ)p(a)seni, 4 s(ъ)p(a)senie, 6 s(ъ)p(a)seniê, 5 S(ъ)p(ъ)si, 5 s[utъ, 3 s'pasti, 6 sazdat(e)la, 5 se, 1, 4, 5, 6 Se, 1, 4, 5 sebê, 3 Sego, 1 semu, 3, 6 sestra, 5 si, 5 sie, 5 siê, 3 siêh, 3 Silou, 4 skrov'nê, 2 snide, 6 snidi, 6 spečihъ, 2 srca, 4, 6 srebra, 3 srebro, 3 starêi, 6 Stav, 6 stezal, 4 stoeča, 5 stranu, 3 stražu, 1 stvori, 5 sudomъ, 2 sukomor'noe, 6 </p>	<p> sut', 1 sûtra, 2 sv(oimъ), 2 svičn'pacê, 2 svoe, 3 svoê, 5 svoego, 1 svoei, 5 svoi, 2, 6 svoihъ, 3 svoim', 1 svoimъ, 2, 4 svoimъ, 2 t(e)bê, 2, 3 t(e)lo, 2 t'ma, 2 ta, 4, 5, 6 tako, 1 talanat', 4 talanta, 1 tamnie, 2 tamno, 2 tatъ, 1 te, 1, 5 te pron., 3, 4, 5 telo, 2 telomъ, 6 telu, 2 ti, 1, 3 ti pron. nom. pl., 1 tl'knetъ, 1 to, 2, 3 togo, 5 tomu, 3 tretuû, 1 tržnikomъ, 4 tudê, 6 tvoe, 2 tvoê, 3, 5 tvoei, 6 tvoemu, 2, 5, 6 tvoemъ, 4, 6 </p>
---	---	--	---

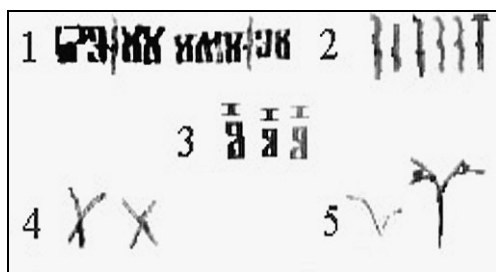

tvoeû, 4	V(ь, 2, 6	Vidêaše, 3	vžigaetъ, 2
tvoi, 5	V(ь, 1	vidêľ, 1	vzimaе, 3
tvoiһь, 3	V[(ь, 5	vidêti, 6	vziskati, 6
Tvoim', 5	v', 1, 2, 4, 6	vidêтъ, 2	vzlêzê, 6
tvoreče, 1	V'nidi, 1	Vidêvše, 6	vzraduet' se, 4
tvrdê, 6	v'sa, 4	vidêвъ, 5	vzrêv, 6
û, 5	v'z'vraču, 6	vidit', 6	vzvratit' se, 1
u(čënikom), 1	v'zdahomъ, 5	vidite, 1	въ, 2, 4, 6
u(čënikomъ), 2	v'zneset' se, 4	viditi, 6	ž(a)ne, 3
ubo, 1, 2	v'zveselit' se, 4	vinu, 5	ž(a)neši, 3
uč(e)nika, 5	v'zvratit' se, 3	vis'te, 2	ž(e)n(a)h', 5
uč(e)niku, 5	v'zvratiti se, 3	viste, 2	začela, 5
uč(e)nikъ, 5	vazmet' se, 4	vlast', 2	zak'hêi, 6
ukrêpitъ, 4	Vazmite, 4	vnide, 6	Zak'hêû, 6
umnožit' se, 4	večerъ, 2	vr(ê)me, 1, 2	zali, 3
ustъ, 3	vêčnago, 5	vrataru, 2	zane, 6
uvêstъ, 3	veličъstviû, 5	vrême, 6	zaštitiši, 5
ûže, 3	ver'ni, 1	vs(a)komu, 4	žazľ, 5
v, 1, 2, 3, 5, 6	vêr'ni, 1	vsa, 6	zdrava, 5
v(a)m, 1	vêran', 1	Všadъ, 6	že, 1, 2, 3, 4, 5,
v(a)m', 2	veranъ, 4	vse, 2	6
v(a)mъ, 4	vêranъ, 3	vsêһь, 5	želanie, 4
v(a)ša, 1	vernî, 4	vsêm', 4	zelo, 4
v(a)ši, 1	veselъ, 6	vsî, 6	ženo,
v(a)šiһь, 1	vhodêčei, 2	vsimъ, 2	
v(ê)čn(a)go, 5	vi, 1, 2	vslêdъ, 3	
v(ê)ki, 5	vidê, 6	vzemleši, 3	

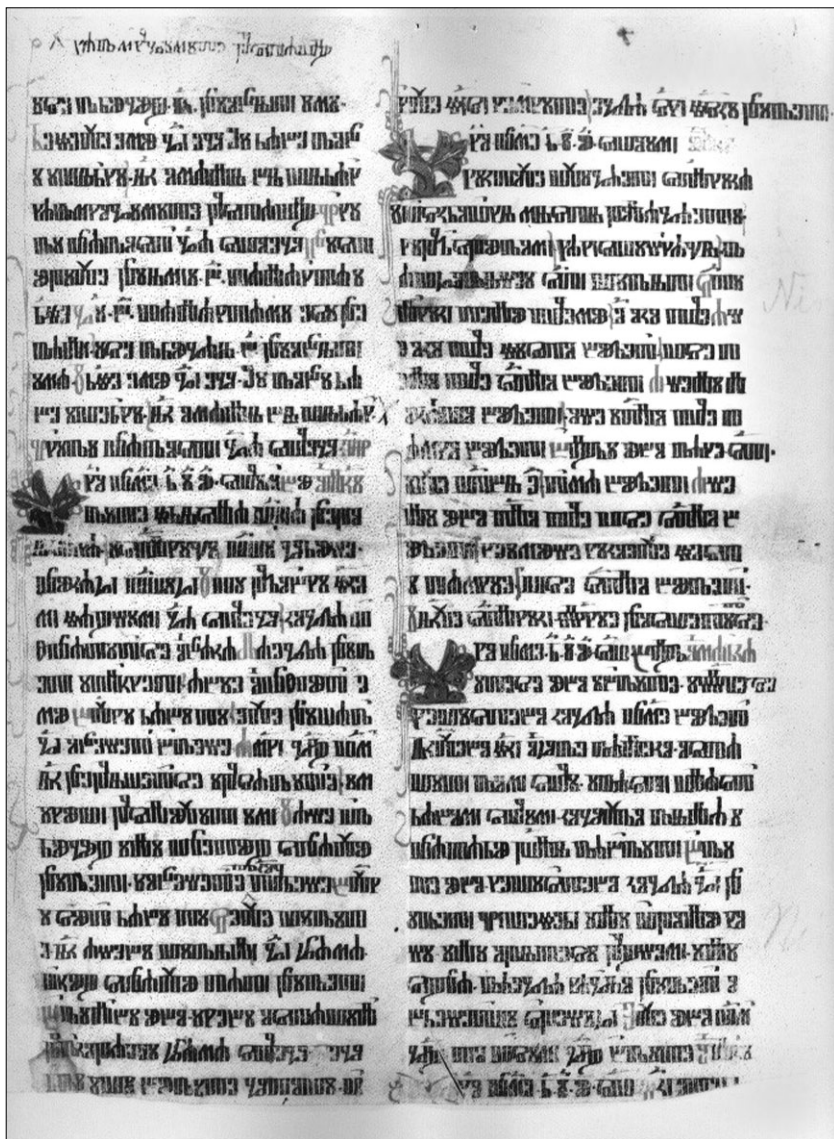
Sl. 1.

Inicijali “V” (1–5); dva znaka za početak mise (7);
inicijal bez desnog dijela (6); inicijal “P” (8); gornji dio inicijala (9)

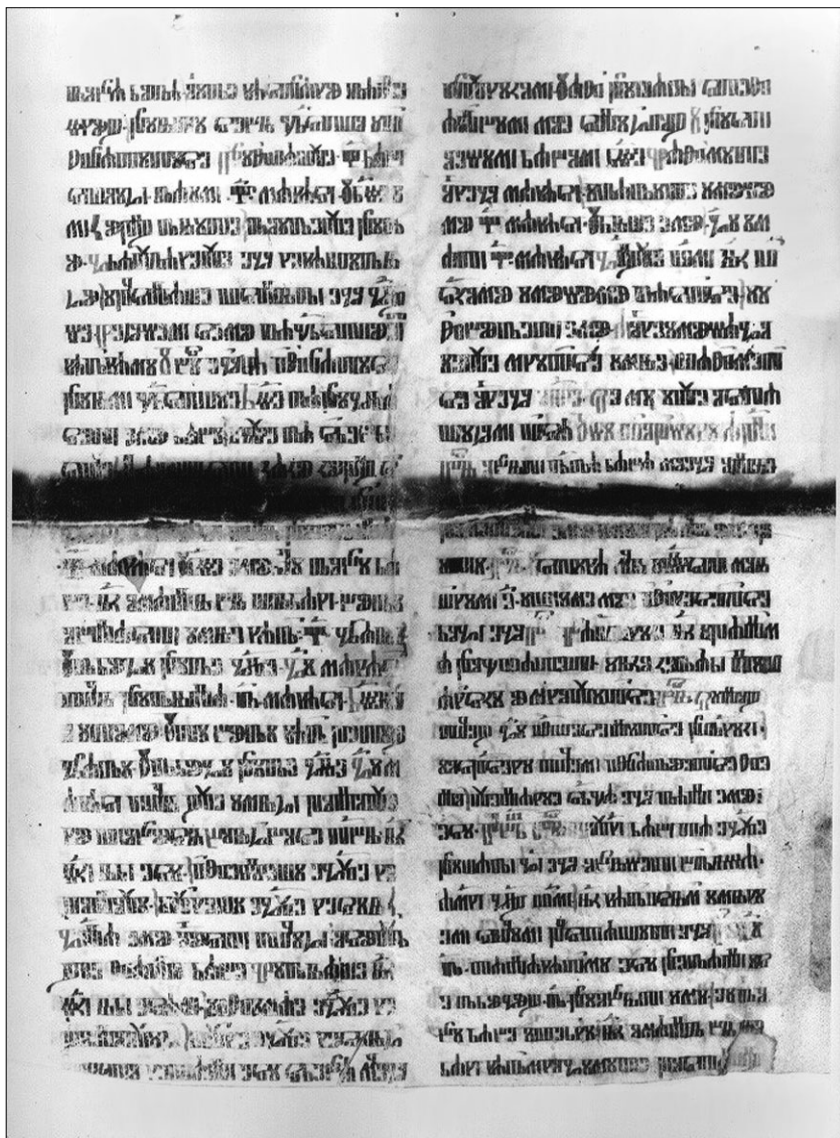

Sl. 2.

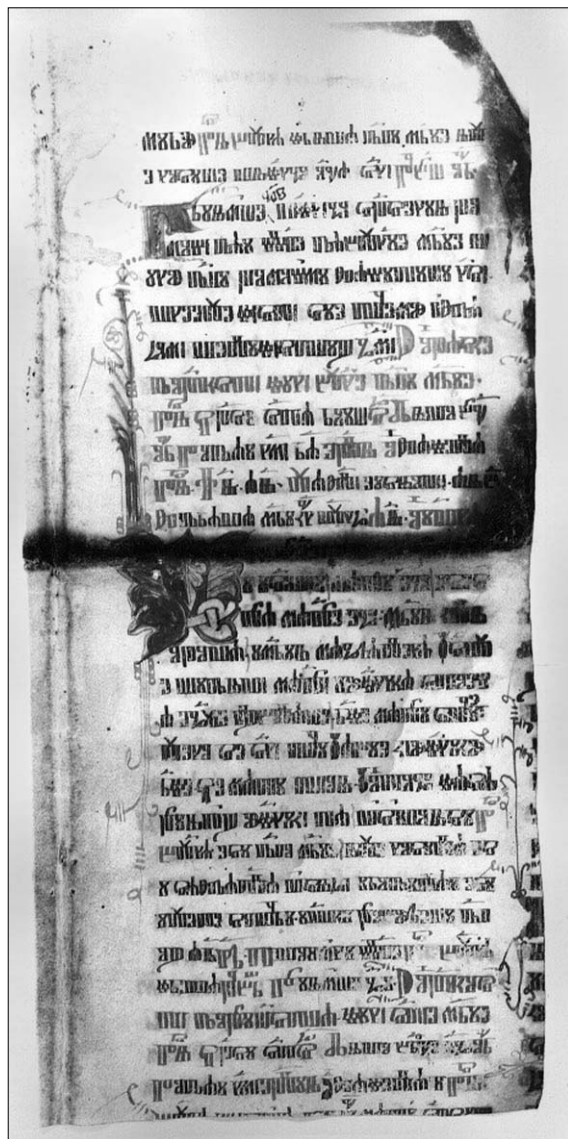
Rastavljanje riječi (1); znakovi za glazbenu stanku (2);
“ot” (3); znakovi za umetanje izostavljenoga teksta (4 i 5)

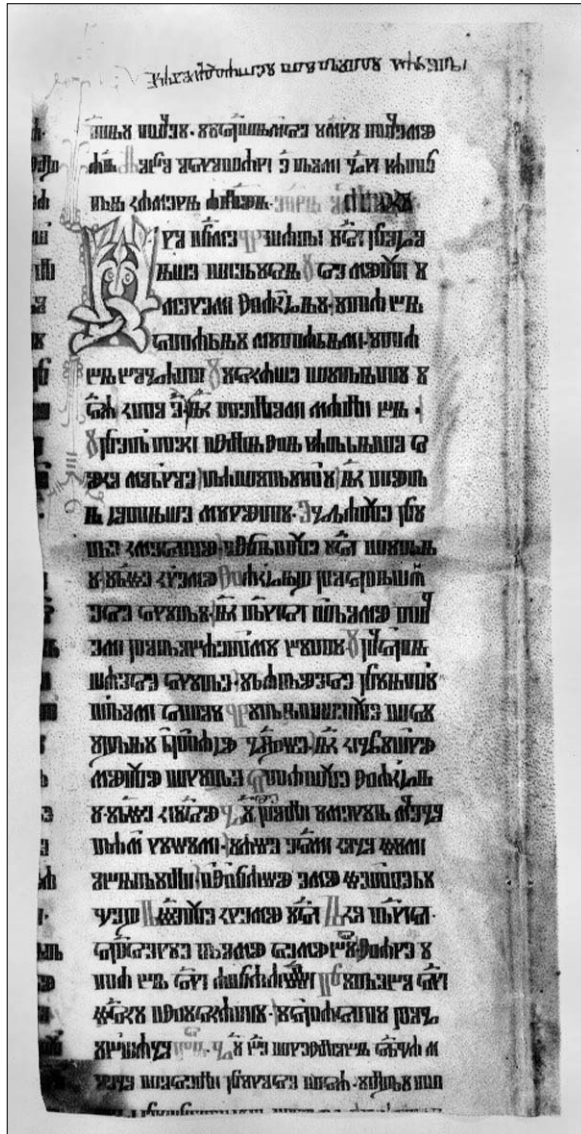
Sl. 3. Ninski odlomak glagoljskoga misala f. 1 r

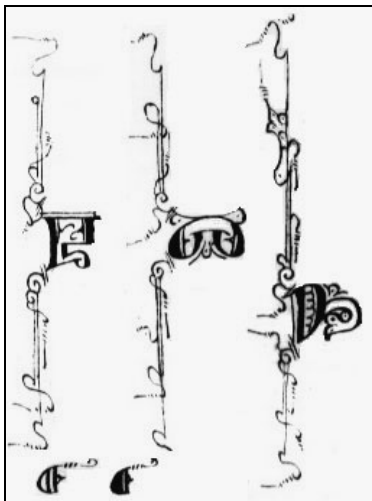
Sl. 4. Ninski odlomak glagoljskoga misala f. 1 v

Sl. 5. Ninski odlomak glagoljskoga misala f. 2r

Sl. 6. Ninski odlomak glagoljskoga misala f. 2 v

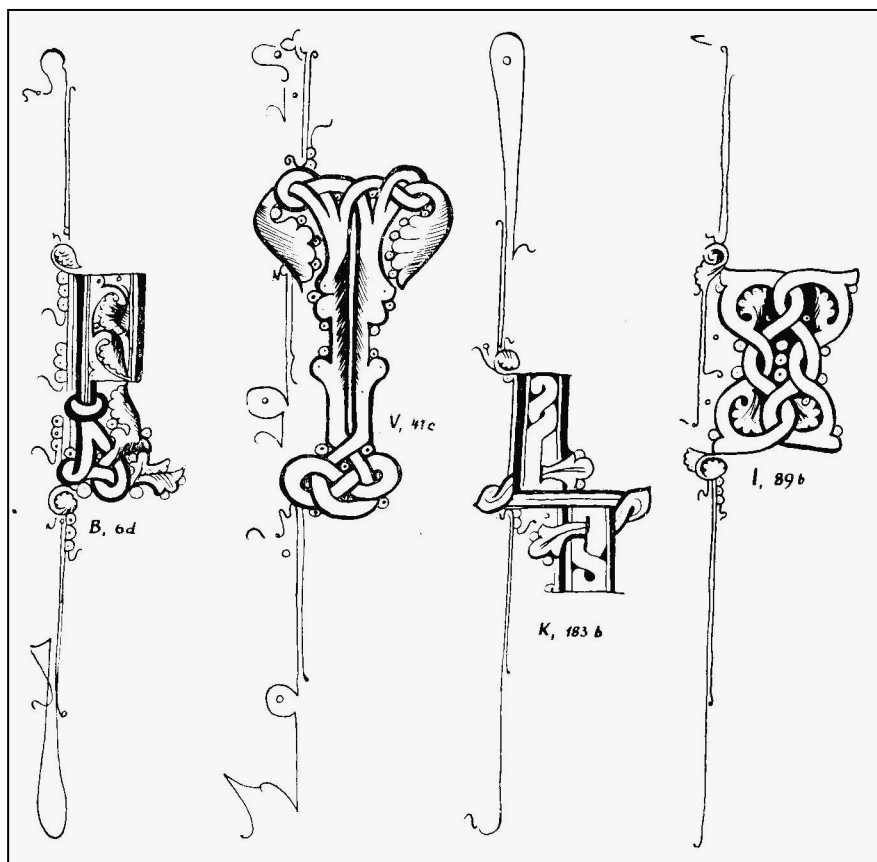
Sl. 7.

Vitice inicijala sa spiralnim ukrasima i znakovima
za početak mise u Misalu MR 180, f. 36 d, 37 a

Sl. 8.

Početak himna “Vskr'se H(гѣst)ъ s horugvoju”
Misal MR 180, f. 31d, s oznakama za stanku kod pjevanja

Sl. 9.
Inicijali u Ljubljanskom (Beramskom) misalu Bartola Krbavca³⁴

---

³⁴ Slika inicijala uzeta iz: M. PANTELIĆ, Glagoljski kodeksi, tab. 2.

Marica ČUNČIĆ: THE NIN FRAGMENT OF THE GLAGOLITIC MISSAL

Summary

The fragment of the Glagolitic Missal in the Archeological Museum in Split came from Nin. A well known archeologist Frane Bulić wrote on its margin: “Nin I”. It is one of the two Glagolitic fragments from Nin that had been known to Ivan Milčetić. The second fragment has unknown whereabouts. The Nin I. fragment is a part of the Missal: Common of One or More Confessors with readings (Mt 25:20–23, Lc 12: 35–40, Lc 11:33–36, Mc 13:33–37, Lc 19:12–26), Common of the Blessed Virgin Mary (Jn 19:25–27), and Common of the Dedication of a Church (Lc 19:1–10). The parchment leaves were cut smaller for the cover of an unknown book. The column height : width ratio is 3:1, the margin outer : inner width ratio is 2:1, respectively. These results show the high level of codicology skills in a well established scriptorium. Therefore the codex dimensions could be reconstructed on the basis of the supposed 1:2 ratio of the upper and down margin respectively to ca. 30 x 21 cm.

Some tendril ornaments of the initials are similar to the 15th century Berlin Missal, Beram Missal and Roč Missal, all written by Bartol of Krbava. The more recent spiral elements in tendrils are identical with those in the 15th century Vrbnik Missal MR 180. The chanting break signs in Gospel readings in the Nin fragment can also be found in a hymn in MR 180. Therefore the Nin fragment is from the 15th century.

There was a scribe from the vicinity of Nin by name of Juraj Prenčič, who was as skilful as Bartol of Krbava. He promised to write an Old Church Slavonic missal in 1455. This may lead to conclusion that the fragment from Nin can be taken from the missal written by priest Juraj Prenčič.

The transliteration in Latin script is accompanied with the dictionary of all the words that appear in the text. There are facsimiles of the bifolia in the article as well as illustrations of the initials and special paleographic features together with illustrations of MR 180 and Beram Missal.

Key words: Croatian Glagolitic missal, Nin, Archeological Museum Split, 15th C., Common of the Blessed Virgin Mary, Common of the One or More Confessors, Dedication of a Church, Vrbnik, Missal MR 180, Bartol from Krbava, Juraj Prenčič, Frane Bulić

(Translated by M. Čunčić)